1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LRA

Europos LIETUVIS

Nr. 22 (2007) Londonas, 1988 m. birželio 1 d. XLII

LIETUVOS VYSKUPAI SUSITIKO SU V. ASTRAUSKU

Italų spaudos agentūros ir laikraščiai, remdamiesi TASSo agentūros pranešimu, painformavo apie valdžios ir komunistų partijos aukštųjų Lietuvoje susitikimą su krašto vyskupais. Pagal TASSo agentūros pranešimą, susitikime, iš vienos pusės dalyvavo aukščiausiosios tarybos prezidiumo pirmininkas Vytautas Astrauskas ir komunistų partijai vadovaujantys pareigūnai, o iš kitos pusės — Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas vyskupas Vincentas Sladkevičius, vicepirmininkas vyskupas Antanas Vaičius ir Kauno arkivyskupijos apaštalinis administratorius vyskupas Juozas Preikšas. Vytautas Astrauskas, pakartodamas tai, ką Gorbačiovas yra neseniai pasakęs, pažymėjo, kad valdžia dabar svarsto sąžinės laisvę liečiantį naują įstatymą. Astrauskas patvirtino, kad tikintiesiem bus sugrąžinta Klaipėdos Taikos Karalienės bažnyčia ir kad bus praplėsta Kauno kunigų seminarija, kad jon galėtų būti priimtas didesnis auklėtinių skaičius. Astrauskas taip pat kalbėjęs apie kai kurių — aiškiau nepatikslintų — Lietuvos bažnyčių atstatymą, tačiau, kaip pastebi spaudos agentūros, žodžiu neužsiminė apie svarbiausiųjų valdžios konfiskuotų bažnyčių sugrąžinimą tikintiesiem: Lietuvos krikščionybę simbolizuojančios Vilniaus katedros, lietuvių tautos globėjo švento Kazimiero bažnyčios taip pat Vilniuje, didingos Kauno Įgulos bažnyčios. Spaudos agentūros pastebi, kad Lietuvos tikintieji, skaudžiai įžeisti dėl šių ir daugelio kitų bažnyčių išniekinimo, nesuskaitomus kartus kreipėsi į valdžią, kad bažnyčios būtų sugrąžintos tikintiesiem. Prašymai, betgi, iki šiol nebuvo išklausyti. Komunistinės valdžios Lietuvoje viršūnės, susitikime su vyskupais pripažinusios, kad santykius tarp Valstybės ir Bažnyčios praeityje buvo — jų žodžiais tariant — „sunkių" tarpsnių, dramatiškų įvykių, bet kad dabar sovietinė valdžia pasiryžusi savo laikysenoje religijos atžvilgiu vėl pasiremti vadinamais — aiškiau neapibrėžtais — leniniais principais. Apžvalgininkai pastebi, kad Lietuvos tikintieji nuo pat komunistinės valdžios įsigalėjimo Lietuvoje patyrė skaudžiausius persekiojimus ir kad dar ir šiandien jiem yra paneigiamos elementariausios religinės laisvės bei teisės. Lietuvos tikintieji laukia, pažymi apžvalgininkai, kad ne vien tik žodžiais, bet ir konkrečiais veiksmais, dabartinio vadinamo „persitvarkymo" dvasioje būtų pilnai atitaisytos jiem padarytos skriaudos, kad būtų atšaukti visi tebegaliojantys religinės laisvės suvaržymai ir kad be jokių apribojimų kiekvienas asmuo galėtų laisvai išpažinti savo tikėjimą, pagal jį gyventi ir savąjį tikėjimą kitiem perteikti. Tikintieji laukia, kad mokyklose jaunimas nebebūtų persekiojamas dėl savo religinių įsitikinimų, laukia, kad vyskupui Steponavičiui būtų leista sugrįšti į savo pareigas Vilniaus arkivyskupijoje, kad kalinami kunigai — Alfonsas Švarinskas ir Sigitas Tamkevičius būtų išlaisvinti kaip lygiai ir visi kiti lietuviai sąžinės kaliniai. Bažnyčios ir Valstybės santykiai tik tuomet tikrai pagerės, kai bus galutinai panaikinti tikinčiuosius varžantys potvarkiai ir niekas nebebus diskriminuojamos dėl savo religinių įsitikinimų ir religinės veiklos.

(K.L.)

TARPTAUTINĖ KOMISIJA TIRIA SOVIETŲ GENOCIDĄ

Septyni žymūs teisininkai iš JAV-bių, Švedijos, Prancūzijos, Belgijos, Anglijos, Argentinos ir Kanados susirinkę Briuselyje, Belgijoje, gegužės 23 d. pradėjo Sovietų genocido, 1932-33 m. didžiojo bado Ukrainoje, tyrimo darbus.

Apskaičiuojama, kad tuo metu žuvo ir nuo bado mirė apie septyni milijonai ukrainiečių. Tuo pačiu laiku Ukrainoje Sovietai pravedė žemės ūkio kolektyvizaciją ir sutriuškino tuo metu bent kokį ukrainiečių tautinį nepriklausomybės troškimą.

Komisija per ištisą savaitę apklausinėjo daugelį žinomų istorikų ir iš bado metu išlikusius liudininkus. Apklausinėjimo darbus Komisija tęs spalio mėn. pabaigoje New Yorke. Komisijos surinktoji medžiaga bus paruošta spaudai.

Šios Komisijos darbams finansuoti laisvame pasaulyje esantieji ukrainiečiai suaukojo vieną milijoną dolerių.

Komisijos darbų eigą stebėjo prof. Romas Vaštokas iš Kanados. „Europos Lietuviui" apie tai jis ruošia išsamesnį straipsnį.

PIRMASIS LIETUVIS KARDINOLAS

Amerikos Balso radijo žiniomis Kaišiadorių apaštalinis administratorius ir neseniai paskirtas Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku vyskupas Vincas Sladkevičius yra pakeltas į Kardinolus. Tai pirmasis lietuvis kardinolas nuo paskutiniojo — kardinolo Jurgio Radvilos (1556-1600).

Šv. Tėvas Paulius II-sis po šv. Mišių gegužės 29 Šv. Petro bazilikoje paskelbė būsimus 25 kardinolus, kurių tarpe ir lietuvį vysk. Vincą Sladkevičių.

Birželio 28 d. Romoje iškilmingose apeigose jiems bus įteiktos tradicinės kardinolo insignijos.

Vysk. Vincas Sladkevičius gimė 1920 metų rugpjūčio 20 dieną Guronių kaime. Žaslių vls., Kaišiadorių aps. Kilęs iš neturtingų tėvų, į mokslą ėjo remiamas Žaslių parapijos klebono M. Cijūnaičio. Mokėsi Kauno jėzuitų gimn., 1939 įstojo į Kauno kunigų seminariją, ją baigė teologijos licenciato laipsniu, kunigu įšv. 1944.III.24. Paskirtas vikaru į Kietaviškes, paskui kapelionu į Merkinės gimnaziją, iš ten nukeltas į Kuktiškes, 1948 perkeltas klebonu į Inturkę. Nuo 1952 Kauno kunigų seminarijoje dėstė dogmatinę teologiją ir Šv. Rašto Naujojo Testamento egzegezę; ėjo seminarijos prefekto pareigas. 1956 pasitraukė iš seminarijos dėstytojo pareigų. 1957.XI.14 paskirtas tituliniu Aboros vysk. ir Kaišiadorių vyskupo pagalbininku, pakonsekruotas vysk. Teofilio Matulionio 1957.XII 25 Birštone. Apaštalų Sosto buvo jam duotas apaštališkojo administratoriaus su rezidencinio vyskupo teisėmis galios, bet komunistinė valdžia neleido jam eiti vysk. pareigų. Valdžia nedavė jam leidimo 1962 vykti į Visuotinį Bažnyčios susirinkimą Romoje.

Popiežiaus Jono Pauliaus II 1982.VII.15 raštu paskirtas Kaišiadorių vyskupijos apaštalikiškuoju administratorium. Sovietinė valdžia buvo ištrėmusi jį iš Kaišiadorių vyskupijos ir 23 metus neleido eiti pareigų. Iš pradžių kaip altaristas gyveno Nemunėlio Radviliškyje, vėliau Pabiržėje. Kiek sąlygos leido, aplankydavo kai kurias kitas parapijas, klausydavo išpažinčių, sakydavo pamokslus. Vatikanas išsiderėjo iš sovietų gražinimą į vyskupo administratoriaus pareigas Kaišiadoryse nuo 1982; rugpjūčio 8 jis padarė oficialų ingresą į savo katedrą Kaišiadoryse.

Vyskupas Vincas Sladkevičius yra labai žemo ūgio, nestiprios sveikatos, gabus, mokąs lotynų, vokiečių, anglų, italų, rusų, lenkų ir latvių kalbas.

„LE"

Stalino Deportacijų Minėjimai Lietuvoje

TREČAS KREIPIMASIS DĖL GEGUŽĖS 22-TOS

Vakarus pasiekė dar kitas, tai yra trečias, atviras kvietimas iš Lietuvos paminėti didžiausią deportacijos bangą.

KREIPIMASIS Į LIETUVOS VISUOMENĘ

Lygiai prieš 40 metų iš Lietuvos buvo deportuota apie 200,000 gyventojų. 1988 gegužės 22 d. 15 val. kviečiame visus į Vilniaus miesto Gedimino aikštę pagerbti stalinizmo represijų aukų atminimą.

Pasirašo: Vytautas Bogušis, Romas Ragaišis, Antanas Terleckas, Andrius Tučkus.

Vilnius, 1988 m. gegužės 10 d.

Pabaltiečių biuro Strasburge iš Vilniaus, Kauno, ir Maskvos gautomis žiniomis, š.m. gegužės 22 d. sekmadienį, Vilniuje ir Kaune buvo paminėtos 1948-tų metų masinės deportacijos iš Lietuvos į Sibirą. Pasak pogrindinės **Lietuvos Laisvės Lygos**, 1948 m. gegužės 20 d. buvo išvežta 200,000 lietuvių.

Sekmadienį rytą Vilniaus bažnyčiose buvo atlaikytos pamaldos išvežtiesiems paminėti, kuriose dalyvavo tūkstančiai tikinčiųjų, jų tarpe daug jaunimo. Po pietų nuo 3 val. iki 5 val. Gedimino aikštėje vyko minėjimas irgi sutraukęs tūkstančius žmonių. (Vienu pranešimu — 1000, o kitų — tarp 3000 ir 5000; TASSAS pranešė, kad dalyvavo tik 300 žmonių). Šiam minėjimui valdžia nebuvo davusi leidimo ir grąsino susitvarkysianti su dalyviais. Minėjimo metu kalbėtojus bandyta nustelbti garsiakalbiais. Visi bandžiusieji kalbėti buvo bematant suimti. Dar nežinoma, ar jie paleisti. Nepaisant keliamo triukšmo ir gausių milicijos dalinių, minėjimas užsitęsė dvi valandas.

Sekmadienį 6 val. ryto, trims minėjimo rengėjams buvo uždrausta išeiti iš namų. Nijolei Sadūnaitei pavyko išvengti namų arešto, kadangi ji prieš keletą dienų iš savo namų pasitraukė ir viešai nesirodė. Tik 11 val. ryto, jau aplankiusi kelias bažnyčias, ji buvo sulaikyta pakeliui į Šv. Mikalojaus bažnyčią. Prieš tai jai pasisekė perduoti Maskvos disidentų grupei pranešimą iš Vilniaus, šią informaciją vėliau gavo Pabaltiečių biuras Strasburge.

Šeštadienį Vilniuje Lietuvos komunistų partija suruošė oficialų Stalino aukų paminėjimą, kuris tęsėsi apie pusę valandos. Žmogaus teisių veikėjams nebuvo leista jame kalbėti.

Taip pat sekmadienį Kauno katedroje buvo atnašautos vakarinės pamaldos, o rotušės aikštėje įvyko demonstracijos. Dalyvavo tūkstantinė minia. Demonstracijos praėjo ramiai, trukdymų nebuvo. Prieš keletą dienų Kaune buvo suimti žmogaus teisių veikėjas Mindaugas Šibonis, ir žinomas roko dainininkas Borisas Ružas; po kelių dienų jie buvo paleisti.

Sekmadienio naktį Pabaltiečių biurui Strasburge pasisekė susisiekti su Kaunu, kur telefoninis ryšis jau buvo atstatytas.

(Elta)

NEOFICIALŪS STALINO AUKŲ PAMINĖJIMAI IŠŠAUKĖ OFICIALIĄ REAKCIJĄ

Lietuvių Informacijos Centras praneša, kad sovietinė valdžia suorganizavo oficialų Stalino aukų paminėjimą Vilniuje prie Angariečio paminklo gegužės 21 d., viena diena ankščiau už neoficialų paminėjimą gegužės 22 d. Gedimino aikštėj ir Lietuvos bažnyčiose.

Gegužės 17 d. „Vakarinės Naujienos" Lietuvoj paskelbė tokį trumpą pranešimą pirmajame puslapyje:

„Gerbiamieji vilniečiai,

Gegužės 21 d., šeštadienį 12 val. Vilniuje Angariečio g-vėj, prie paminklo Angariečiui, įvyks nekaltų žmonių tapusių Stalino kulto aukomis paminėjimas. Jį organizuoja Tarybų Lietuvos kūrybinė sąjunga — rašytojai, dailininkai, architektai, teatralai, kino darbuotojai, kompozitoriai, muzikai, kartu su Lietuvos kultūros fondu, Vilniaus miesto, karo ir darbo veteranų taryba, Vilniaus miesto liaudies deputatų tarybos vykdomuoju komitetu. Socializmo deportacijų aukas pagerbsime gėlėmis ir žodžiu plaukiančiu iš širdies".

Disidentiniai šaltiniai spėliojo, kad valdžia persiorientavo ruošti trėmimų minėjimą dabar, vietoj jų planuoto birželio 14-15 d. minėjimo. Anot Antano Terlecko, kadangi „nacionalistai sušaukė ant gegužės 22 d., tai valdžia turbūt ruošia truputį ankščiau". Vilniaus vykdomasis komitetas pasikvietė keturis žmogaus teisių gynėjus — Vytautą Bogušį, Romą Ragaišį, Antaną Terlecką ir Andrių Tučkų — pokalbiui. Šie keturi atviru kreipimusi ragino lietuvius gegužės 22 d. 15 val. rinktis Gedimino aikštėje, Vilniuje, ir prisiminti stalinizmo represijų aukas. Gegužės 19 vakarą, susisiekus telefonu su Antanu Terlecku, sužinota, kad pasimatymas su Vilniaus vykdomoju komitetu įvyko numatytą gegužės 19 d. 10 val. ryto bet sovietai telefoninį pokalbį nutraukė ir neleido sužinoti to pasimatymo turinį ir rezultatus.

Gegužės 20 d., sovietai užblokavo telefoninius ryšius su Lietuva. Vienas šaltinis Lietuvoj patvirtino, kad Vytautui Bogušiui, Nijolei Sadūnaitei, Antanui Terleckui ir kitiems Vilniuje išjungti telefonai.

Tas pats šaltinis tvirtino, kad valdžia kol kas neoficialiųjų paminėjimų nepasmerkė, kaip buvo daroma iš anksto prieš Vasario 16-tos ir rugpjūčio 23-čio sios demonstracijas. Keli disidentai buvo tos nuomonės, kad valdžia šių minėjimų ir nesmerks.

SENATORIŲ IR KONGRESMENŲ KREIPIMASIS Į SOVIETUS DĖL NEOFICIALIŲJŲ STALININIŲ AUKŲ PAMINĖJIMŲ LIETUVOJE

Du Amerikos Senato nariai, David Durenberger (R-MN) ir Donald Riegle (D-MI), kurie yra Lietuvių katalikų religinės laisvės grupės pirmininkai JAV Senate, gegužės 19 d. pasiuntė laišką sovietų ambasadoriui Washingtone Yuriui Dubininui, prašydami netrukdyti lietuviams paminėti stalinizmo represijų aukas. Panašaus turinio laišką gegužės 18 d. ambasadoriui Dubininui pasiuntė du Amerikos Kongreso nariai, Edward Feighan (D-OH) ir John Miller (R-WA), Lietuvių katalikų religinės laisvės grupės pirmininkai Atstovų Rūmuose.

Laiške sakoma, kad kelios lietuvių grupės kviečia savo tėvynainius viešai paminėti 40-ąsias masinių trėmimų į Sibirą metines. „Mes raginame jus padėti užtikrinti, kad valdžia netrukdytų žmonėms, kurie nori pagerbti lietuvių, lenkų ir žydų tremtinių atminimą", — rašo kongresmenai. Toliau jie pažymi, kad 30 katalikų veikėjų Lietuvoje pritarė Lietuvos Laisvės Lygos raginimui gegužės 22 d. Kauno, Vilniaus ir kitose Lietuvos bažnyčiose prisiminti tuos 200.000 tremtinius, kurie buvo išvežti į Sibirą 1948 metais. Trečias kreipimasis, kurį pasirašė keturi žmogaus teisių gynėjai, kviečia lietuvius ateinantį sekmadienį 15 val. rinktis Gedimino aikštėje, Vilniuje, ir prisiminti stalinizmo represijų aukas.

„Mūsų nuomone", — rašo kongresmenai, — „šitokie numatomi taikūs, vieši minėjimai turėtų būti svarbi dalis tos dabar jūsų šalyje vykstančios kampani-

(Nukelta į 4 psl.)

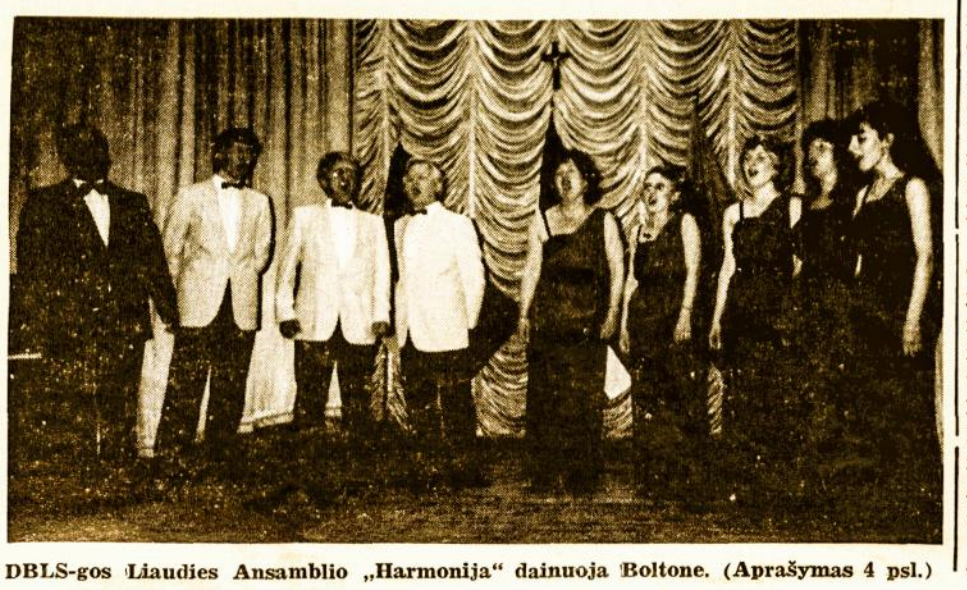

DBLS-gos Liaudies Ansamblio „Harmonija" dainuoja Boltone. (Aprašymas 4 psl.)

LIETUVOJE

Bendradarbiavimas su lenkais

Lenkijos liaudies švietimo ministras H. Bednarskis po savo kelionės į Sov. Sąjungą, kurios metu jis apsilankė ir Lietuvoje, pasakė, kad birželio mėnesį bus pasirašytas susitarimas dėl Tarybų Lietuvos ir Lenkijos Liaudies Respublikos mokyklų ir mokymo įstaigų bendradarbiavimo. Lenkų kalba bus dėstoma kai kuriuose Sov. Sąjungos universitetuose ir Vilniaus universitete. Poznanės A. Mickevičiaus universitete bus atidarytas lituanistikos skyrius.

Plečiama Kauno klinika

Didžiausioje Lietuvos gydymo įstaigoje — Kauno P. Jašinsko klinikoje atidarytas operacinis blokas. Naujas centras aprūpintas naujausia medicinine aparatūra. Išplėtus chirurgijos tarnybą klinikoje, atsirado sąlygos ne tik geriau ir daugiau gydyti ligonių, bet ir pagilinti žinias respublikos medikams, Kauno medicinos instituto studentams.

Rusams apie Anglijos lietuvius

Naujausiame „Litva literaturnaja" numeryje rusų skaitytojas supažindinamas su lietuvių išeivijos literatūra. Išspausdinti H. Radausko, J. Aisčio ir A. Gustaičio eilėraščių vertimai ir A. Vaičiulaičio apsakymų vertimai į rusų kalbą. Spausdinama D. Repšienės apybraiža „Likimo verpetuose" apie lietuvių išeivius Anglijoje. Tarp kitų straipsnių yra literatūros kritikos publikacijos skirtos lietuvių išeivijos kūrybai: V. Kubiliaus „Eleginė Aisčio lyrika" ir V. Kazakevičiaus „Keliai, kuriuos jie pasirinko'.

Lietuvių architektūros ąžuolas

Architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio amžiaus 95 metų sukakties proga, prof. E. Budreika apžvelgė TIESOJE (IV.30) „mūsų architektūros ąžuolo" gyvenimą ir darbus.

Architektas V. Landsbergis-Žemkalnis Lietuvos nepriklausomybės laikotarpyje buvo vienas ryškiausių ir pats žymiausias bei produktyviausias kūrėjas. Architektūros mokslus jis ėjo Rygos politechnikos institute, o vėliau — Romos aukštojoje architektūros mokykloje. Sėkmingai baigęs studijas, 1925 metais V. Landsbergis-Žemkalnis grįžo Lietuvon ir pradėjo intensyvų darbą. Jo suprojektuoti pastatai, kupini darnios ir išraiškingos, tiksliai nusakančios savo paskirtį architektūros, originalių detalių, davė gaivų impulsą to meto statybų praktikai, tapdavo kūrybinės premjeros šventė, sužadinančia architektūrinės veiklos pagyvėjimą. Tarp tokių minėtini Kaune pastatyti savivaldybės rūmai (dabar Vidaus reikalų valdyba), „Pienocentro" rūmai (dabar Politechnikos institutas), Tyrimų laboratorija (Vydūno alėjos gale), Kūno kultūros institutas (Vytauto kalne), septynių aukštų gyvenamasis namas Maironio gatvėje, Nuncjatūra Putvinskio gatvėje ir t.t.

Straipsnio autorius plačiau apibūdina 1938 metais pastatytus Prekybos, pramonės ir amatų rūmus. Donelaičio gatvėje (dabar Kauno viešioji biblioteka). Tai ypatingai gražus pastatas.

Pokario metais arch. V. Landsbergis-Žemkalnis gyveno Vak. Vokietijoje ir Australijoje. Grįžęs į Lietuvą, 1959 metais įsikūrė Kaune, vėliau persikėlė į Vilnių. Čia su kitais architektais jis sudarė kai kurių Vilniaus miesto kvartalų rekonstrukcijos projektą, suprojektavo Onkologijos mokslinio tyrimo instituto pastatus, prisidėjo prie senojo Vilniaus arsenalo atstatymo ir kitų projektų. Garbingas architektūros patriarchas, nežiūrint amžiaus, ir dabar rodo jaunesniems sektiną pavyzdį.

Kiek Lietuvoje invalidų?

Socialinio aprūpinimo ministrė J. Pacevičienė pasakė, kad šiuo metu Lietuvoje yra apie 114 tūkstančių invalidų. Kasmet jais pripažįstama per 14 tūkstančių, iš kurių 7 tūkstančiai — darbininkai ir tarnautojai, daugiau kaip 1 tūkstantis — kolūkiečiai. Didžiausias invalidumas Miškų ūkio ir miško pramonės, Statybinių medžiagų pramonės, Vietinės pramonės, Automobilių transporto ir plentų ministerijų įmonėse.

Gegužės 7 dieną Vilniuje įsteigta Lietuvos invalidų draugija.

...tokius... reikia sušaudyti...

DR. ALGIRDO STATKEVIČIAUS PAREIŠKIMAS DĖL NETEISĖTO JO SULAIKYMO IR PRIMUŠIMO

Lietuvių Informacijos Centras praneša, kad Lietuvos Helsinkio grupės nario ir buvusio sąžinės kalinio, besiruošiančio emigruoti į JAV-bes, pareiškimas pasiekė Vakarus.

Vilniaus miesto tarybų rajono liaudies teismui. Nuorašas Šluotos redakcijai.

Statkevičiaus, Algirdo, sūnaus Jono (Juozo?), gyvenančio Vilniuje, Čarno gatvė 18-ta, būtas 21-as.

Pareiškimas

Pagal profesiją, aš esu gydytojas, psichiatras. Man 64 metai. Todėl ir pensininkas. Esu TSRS ir Jungtinių Amerikos Valstybių pilietis. Kiekvieną sekmadienį, lankau Šv. Mikalojaus bažnyčią. Visados po mišių, aš išeinu ant šaligatvio prie šventovės ir laukiu išeinant kitų mano pažįstamų. Ten niekados niekas netrukdė.

Vakar, tai yra vasario 21, aš stovėjau ant šaligatvio su savo pažįstamais Protusevičium Jonu ir Tučkum Andrium. Priėjo kažkoks milicijos kapitonas ir pasakė, „Eikit iš čia". Aš pasakiau, kad tuoj nueisim, kai tik iš šventovės išeis man pažįstama moteris. Daugiau nieko jis nesakė. Maždaug po kokios minutės, jis staiga griebė man už nugaros ir pradėjo vilkti atbulą į kitą gatvės pusę. Aš nustebęs paklausiau, „Ką jūs darot su manimi? Ko iš manęs reikia?" Jis nieko neatsakė, ir pradėjo man laužti rankas, ir stumti toliau. Aš negalėdamas ištverti skausmo, stengiausi rankas išlaisvinti. Įstūmė į automašiną ir nuvežė iki Tarybų rajono milicijos skyriaus. Išlipus iš mašinos, jis vėl laužė mano vieną ranką, stumdė, daužė nugarą, šonus, trankė mane į namų sieną.

Ten milicijos skyriuje buvę darbuotojai, įvairiais žodžiais pradėjo tyčiotis iš manęs ir užgaulioti. Vienas iš jų visa gerkle šaukė, kad tokius kaip aš, ir kitus, reikia sušaudyti. Bedarant asmens kratą pas mane rado anglišką laikraštį Morning Times (Star)?). Kai milicininkai pradėjo jį vartyti, atrado Izraelio valstybės herbo atvaizdą. Vienas iš milicininkų atsikėlęs nuo gretimo stalo pradėjo šaukti man, „Kas čia, kas čia?" Aš atsakiau: „Pažiūrėkit, ir sužinosit". Tada jisai šaukė, kad žinąs, juk tai esanti mano vėliava, kurią aš garbinau. Tuo tarpu tame pačiame milicijos kambaryje virš galvų, prie sienos, buvo iškabintas didžiulis, stambiomis raidėmis išrašytas skelbimas su Felikso Dzeržinskio pavarde po juo. Skelbime rašoma, kad kiekvienas tarybų valdžios pareigūnas privalo neužmiršti, kad jo kiekvienas riksmas, kiekvienas nekuklumas, nekorektišumas ar nesantūrumas uždeda dėmę visai tarybinei santvarkai.

Uždarė mane į kamerą, vėliau pakvietė prie stalo pasirašyti po protokolu. Liepė susipažinti su apkaltinimo aktu. Jame parašyta, kad aš, kartu su kitais dviem mano pažįstamais, būk tai keikiausi, stumdžiausi, kabinausi už drabužių. Man neaišku, kam reikalingas visas tas šmeižtas iš milicijos darbuotojų ir milicijos darbuotojų nesąžiningumas. Kam reikalingas žvėriškas elgesys su žmogumi? Kodėl milicijos darbuotojai, neturėdami tam nemažiausio pagrindo, įvairiapusiškai be jokio apkaltinimo bei perspėjimo, žiauriausiu būdu prievartavo mane? Kam reikalingas jų žeminimas, užgauliojimas, nesilaikymas Dzeržinskio pastatytų elgesio taisyklių nei humaniškų tarybinių įstatymų? Juk TSRS Komunistų Partijos 27-tame suvažiavime, priėmusiame visų gyvenimo sričių pertvarkymo užsimojimą, buvo reikalaujama nedelsiant ant visados baigti su tarybinių įstatymų laužymu.

Dar kartą primenu, kad mes tryse ramiai stovėjome ant šaligatvio prie šventoriaus mažųjų vartų. Pati gatvė buvo beveik tuščia, šnekėjomės apie tai, koks gražus oras, kad saulėta vasario mėnesio diena. O jeigu jau milicijos kapitonas ir būtų radęs iš tikrųjų reikalą kuo mus apkaltinti, tai geriau pasielgti taip, kaip pridera — žmogiškai, pagal tarybinius įstatymus. Pasakyti kuo mes nusikaltome, pranešti mums, juk mes suimami ir pareikšti, kad jei mes neisime geruoju su juo, bus panaudota prievarta. Aš visuomet tam būčiau paklusęs. Manau, kad taip būtų pasielgę ir tie du mano pažįstamieji. Na, žinoma, kad beveik visi gyvūnai priešinasi, kai pajunta, kad su jais elgiamasi neteisingai. Mano apkaltinimo akte yra pažymėta, kad aš būk tai, įvykdžiau veiksmus, kvalifikuojančius chuliganizmą. Per televizorių dažnai rodoma, kad palestiniečiai, korejiečiai ir kiti keletai dienų sulaikomi kaip chuliganai už akmenų, padegamųjų užtaisų mėtymą milicininkų ar kareivių pusėn, už langų daužymą, automašinų padeginėjimą ar išvartymą, už prasišokimus vykdant demonstracijas ir panašiai.

Tačiau, nuošalioje vietoje stovintys, tarp savęs ramiai besikalbantys žmonės, staiga būtų pradėti prievartauti ir būtų apšaukti chuliganais, negirdėti, nematyti neteko. Nuvežant mane iš tarybų rajono milicijos skyriaus į KPZ (kamera (...) zaklučenija) laikinam įkalinimui priežiūra), mane lydėjus ir greta manęs sedėjus milicijos papulkininkė sakė man, kad reikia tiktai kreiptis į KPZ darbuotojus, kurie telefonu praneš mano žmonai kur aš randuos. Esu labai nepatenkintas tuo, kad KPZ visi budintieji atsisakė paskambinti telefonu mano žmonai, kur aš randuos ir kas su manim atsitiko. Paprašiau keletą kartų. Prašau Tarybų rajono liaudies teismui už tarybinių įstatymų pažeidimą patraukti teisman (.....), kurie nežmoniškai vakar pasielgė su manimi ir mano pažįstamais.

Dr. Algirdas Statkevičius
Vilnius, KPZ. 1988 vasario 22 d.

DR. A. STATKEVIČIUS JAV-bėse

Pagal ką tik gautą informaciją, Lietuvos Helsinkio grupės narys dr. Algirdas Statkevičius drauge su dukra Rasa praėjusį šeštadienį, gegužės 21-ąją, iš Maskvos išskrido į New Yorką. Turimomis žiniomis, dr. Algirdas Statkevičius drauge su dukra vyks į Miamį, Floridoje, pas ten gyvenančią savo seserį.

LIETUVIAI SOVIETINIUOSE KALĖJIMUOSE

Miunchene leidžiamas biuletenis USSR News Brief 1987 m. vasario 2 d. numeryje išspausdino tebekalinamų rašytojų sąrašą. (Skliausteliuose bausmės pabaiga):

Gajauskas, Balys — nutrėmime: 682460, Khabarovsky krai, Tuguro-Chumikansky raion s. Chumikan, ul. Sovetskaya, 4 obshchenezhitiyje. (1991 gruodžio 31 d.).

Iešmantas, Gintautas — nutrėmime: 169715, Komi ASSR, Vuktylsky raion, pos. Podcherye, ul Sovetskaya, 1, obshchszhitiye. (1991 sausio 2 d.).

Karaliūnas, Voldemaras — psichiatrinėje ligoninėje, Kaune: 233000, LitSSR, g. Kaunas Kuzmos, 75, PB.

Liziūnas, Boleslovas — Chistopolio lageryje. (1994 gegužės 30 d.).

Mieškinas, Albertas — politiniame lageryje. Areštuotas 1975 m. (1990).

Murauskas, Stanislovas — kriminalinių nusikaltėlių lageryje. (1988 m. pradžioje).

Muzikevičius, K. — Mordavia, 3-5. (1989 m. pabaigoje).

Pakuckas, Jonas — Permės 35 lageryje. (1990 m. vasarą).

Petkus, Viktoras — nutrėmime: 671510, Buryatskaya ASSR, Bauntovsky raion, pos. Bagdarin, Bagdarinskaya ekspeditsiya. (1992 birželio 22 d., ar 1990 spalio 22 d.?).

Svarinskas, Alfonsas, Kun. — Permės 37-1 lageryje, (1993 sausio mėn.).

Tamkevičius, Sigitas, Kun. — Mordavijos 3-5 lageryje. (1993 balandžio mėn.).

(ELTA)

Vasario 16 Gimnazija

ROKO FESTIVALIS

Modernios muzikos koncertą, pavadintą Pirmuoju lietuvių išeivijos roko festivaliu, mokiniai suruošė 1988 kovo 20 berniukų bendrabučio salėje. Iš Buergerhauso atsigabenta scena, įtaisyti elektriniai sujungimai. Koncertas ketvertą valandų drebino bendrabutį. Atitinkamai apsirengę ir susėdę ant grindų mokiniai, plodami pritarė muzikai, kurią daugelis užsirašė į magnetofono juostas. Atsilankė ir keletas mokytojų bei jaunuolių iš kitur. Vyresnieji klausytojai ausis buvo apsisaugoję vatos kamščiais.

Grojo ir dainavo kelios grupės.

EXPORT — blues-rok-punk grupėje gitara grojo ir dainavo Darius Česonis, bosine gitara grojo ir dainavo Andrius Malinauskas ir gitara grojo Erikas Šulcas.

Antrą grupę sudarė Kęstutis Ivinskis su Rimu Čuplinsku. Jie abu dainavo ir grojo (Kęstutis akustine gitara) lietuvių poetų eilėraščiams Kęstučio sukurtas melodijas.

MUSMIRĖS — rok lietuviškais žodžiais — grupėje gitara grojo ir dainavo Rimas Čuplinskas, pritariant vargonėliams (synthysatorium), bosine gitara bei vargonėliais grojo, būgnus mušė ir dainavo Kazys Motekaitis, bosine gitara grojo Rimas Česonis, būgnus mušė Rene Klimaitis.

EGO + AŠ — rok lietuviškais žodžiais — grupėje gitara grojo Vainis Aleksa, bosine gitara grojo Dan Mark Olšan, būgnus mušė Andrius Malinauskas, dainavimu antrame plane įsijungė Gabija Diavaraitė ir Zuzana Juknaitė, dainuodamas improvizavo Virginijus Jocys.

D.G. ELENOS CIPLIJAUSKIENĖS STIPENDIJŲ FONDAS PRIE L.K.M. AKADEMJOS

D.G. Prof. Dr. Birutė Ciplijauskaitė savo motinos atminimui įsteigė stipendijų fondą. Stipendija yra kasmetinė 1.500 dolerių, skiriama studentui ar studentei, ruošančiam doktoratą iš Lietuvos istorijos. Suinteresuoti studentai prašomi kreiptis į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Centro Valdybą, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italija.

2000

2000-sis EUROPOS LIETUVIO NUMERIS

Bendruomenė, Balutis, Auksas, Mėnulis, Bražinskai

1966 m. LNB-vės akcininkų suvažiavime (kovo 26 d.) b-vės valdybos pirm. S. Nenortas pranešė, kad bendrovei nereikės mokėti valstybinių mokesčių, nes yra gautas sutikimas b-vę laikyti „kaip savitarpio prekybos įmonę".

1967 m. pradžioje yra daug diskutuojamas persiorganizavimo klausimas, liečiantis Sąjungą (DBLS) ir Bendruomenę (DBLB). Tuo reikalu rašė P. Mašalaitis ir S. Kasparas, o Stasys Kuzminskas ypač ėjo prieš DBLS panaikinimą Bendruomenės naudai, nes mums DBLS vardas yra per daug brangus. DBLS suvažiavimas irgi tuo reikalu kalbėjo ir priėmė rezoliuciją, kad iš tų dviejų organizacijų padaryti vieną — DBLS, ką DBLB-nės Taryba rugsėjo m. posėdyje atmetė.

Tais pačiais 1967 m. LSS Anglijos rajonas minėjo savo 20 metų veiklą, apie ką daug rašė Rajono vadas J. Maslauskas.

1968 m. sausio m. pranešama liūdna žinia, kad po sunkios ligos Londone 1967 m. gruodžio 30 d. (gimė 1879 m. gruodžio 29 d.) mirė Bronius Kazys Balutis, Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministeris D. Britanijai, DBLS-gos garbės narys. Palaidotas iš Lietuvių bažnyčios St. Patrick katalikų kapinėse. DBL B-nės valdyba paskelbė vienos savaitės gedulą. Įsteigtas fondas paminklui nupirkti (paminklas pagal Antano Mončio projektą buvo pastatytas ir pašventintas 1970 m. gegužės 10 d.).

1968 m. vasario 20 d. išėjo 1000-sis „EL" numeris, kuriame džiaugiamasi, kad tremties laikais iš viso laikraštis gali eiti ir kad jis turi užtikrintą ateitį sulaukti kito 1000 nr. 1968-69 metais daug rašoma apie Pabaltijo valstybių aukso išdavimą rusams, kad britų piliečiai galėtų būti kompensuojami už jų prarastą turtą Pabaltijo valstybėse. Britanijos parlamente buvo ilgos diskusijos ir daug narių pasmerkė tokį įstatymą (Sir Tufton Beamish, Biggs-Davison ir k.), bet parlamentas vistiek tą įstatymą priėmė 161 prieš 155, balsų dauguma. Kai kurie anglų laikraščiai (Daily Telegraph ir k.) labai pasipiktino tokiu negražiu svetimo turto panaudojimu.

1969 metai skelbiami kaip „Lietuvių Švietimo ir Šeimos metai", bet nerašoma, kas tuo reikalu yra daroma. Iš Vokietijos K. Klausovas skundžiasi, kad per Bendruomenės Tarybos rinkimus du blokai, krikščionių ir liberalų, negražiai kovoja vienas su kitu ir dėlto yra gauta daug nusiskundimų.

Trys Amerikos astronautai liepos 20 d. nuskrido į mėnulį.

Britų Europos Laisvės Sąjunga (British League for European Freedom) paskelbė pavergtų tautų savaitę nuo lapkr. 9 iki 16 d.d. ir kviečia kitas tautybes prisidėti. Pamaldos buvo atlaikytos St. Martin in the Fields bažnyčioje (šiais metais yra pradedama akcija „Už Europos Laisvę", kurią organizuoja Sir Frederic Bennett — M.B)

1970 m. spalio mėn. Pranas Bražinskas (46 metų) ir jo sūnus Algirdas (18 m.) privertė vietinį sovietų lėktuvą nusileisti Turkijoje. Nelaimei jiedu vieną lėktuvo tarnautoją nušovė, ir du sužeidė. Po ilgų derybų jiems buvo leista išvažiuoti į Ameriką.

(Bus daugiau)

M. Bajorinas

LEIDINIAI MOKYKLOM

Amerikos lietuvių bendruomenės švietimo tarybos tautinio auklėjimo skyrius pradėjo leisti seriją konspektų — sąsiuvinių — kuriuose pateikiamos knygų bei pogrindžio leidinių apie lietuvių tautos tragediją ir patirtas kančias būdingesnės ištraukos. Pirmieji du sąsiuviniai jau yra išsiųsti lituanistinėm mokyklom, kuriose pamokų metu leidiniai yra skaitomi ir nagrinėjami. Pirmajame sąsiuvinyje pateikiamos ištraukos iš Daumanto knygos „Partizanai", antrame — iš Elenos Juciūtės Sibiro atsiminimų „Pėdos mirties zonoje". Trečiame — ką tik išleistame sąsiuvinyje — yra spausdinamos ištraukos iš Lietuvos pogrindžio leidinio „Aušra". „Aušros" straipsniai liečia lietuvių politinį ir kultūrinį genocidą, drauge pateikiant nurodymus, kuriomis priemonėmis lietuvių tauta gali apsisaugoti nuo prievartinio rusinimo.

(Dr.)

GEDIMINAS ŠLIKAS

KRUVINA VASARA

APYSAKA-ROMANAS

(Tęsinys 52)

— Ich danke dir...— dusliame Kurto balse neslepiamai skamba dėkingumo gaidelė.

Kad paimtų jam skirtus gabalėlius, prie manęs pritūpia Mykolas.

— Būkime pažįstami... Adamonis, — sako jis man, ištiesdamas dailią ilgapirštę ranką. Ji minkšta, švelni, tačiau paspaudimas stiprus, draugiškas, tarytum sakantis viskas bus gerai. Mykolas tiesiog pavergiančiai šypsosi.

— Slėpti pavardę miške— beprasmis dalykas... Pats matei šį tą, pergyvenai šį tą. Tokie žmonės man prie širdies... — į kairiąją saują paėmė duonos, lašinių bei sūrio gabalėlius ir vienu šuoliu, tarytum katė, išsitiesė, su pakeltu automatu dingo už krūmų.

Kramtome seną, rupią duoną nekalbėdami ir nebesidalindami įspūdžiais. Aplink mus kvepia žolė ir pūvantis medis. Taip pažįstami ir taip įprasti kvapai... Sudie sapnai, kad pasieksiu Gardiną, ar ko gero net Lietuvos pasienį. Turbūt taip jau lemta man — nebeišeiti iš to miško. Miško, kuris dabar buvo mano pastoge, mano užuovėja, mano prieglauda ir gal būt mano pragaištimi.

Armino žodžiai skaudžiai užgauna mane. Maironis ... Mano draugas ir patarėjas... Ne, ne! Jis nėra joks išdavikas. Tvirtai tikiu toms mintims, bet nesakau nė žodžio. Gailiuosi, kad iš viso kalbėjau.

— Lieka dar Alberto vaidmuo,— prisimena Arminas. — Jis drauge su mumis buvo žvalgyboje. Tik dabar, mūsų visų nelaimei, prisimenu jo įtartiną elgesį. Jis vis skverbėsi į krūmus, stengėsi atsilikti, tiesiog pasislėpti nuo mūsų. Bet turėjome kitų rūpesčių... Buvome gana tolokai nuo upelio. Šūviai, tiesa, neaiškiai, bet vis dėl to buvo girdimi. Kai sustojome ir ėmėme įsiklausyti — Alberto jau nebebuvo mūsų tarpe. Ieškoti neturėjova laiko, reikėjo žiūrėti, kas atsitiko prie upelio. Aš visą laiką klausiu save — buvo tai Stavrovskio žmogus, ar tos grupuotės, kuriai priklausė Stafanija, narys?

Akimirką visi tylime. Mums nesuprantama, kaip į grupę pateko išdavikas. Ar kas nors iš viršininkų pražiopsojo patikrinimus, suderinimus, stropų parinkimą? Bet kur čia, giliame miške, po pralaimėtos kovos susigaudysi tuose klausimuose ir sunkiuose atsakymuose...

Nežinau, gal tik norėdamas pasirodyti svarbia asmenybe, daug žinančiu žmogumi, įsikišu ir aš:

— Barbora minėjo kažkokį Albertą. Gal tai tas pats...

Ir vėl visų akys pasisuka į mane. Kurtas šiek tiek suvokia apie kokius įvykius mes kalbame.

— Aš tau sakiau, kad reikia laikytis Tomo. Jis ne toks bailus ir ne toks kvailas, — vokiškai tučtuojau įsiterpia jis.

— Kokia Barbora? — veik visi kartu klausia mane.

Ir vėl tenka pasakoti. Apie žeminę, apie senąją Barborą, apie Slobodkos žmoną ir Agnę.

— Atrodo mes radome siūlo galą, — sako Arminas. — Jei minėtas Albertas yra tas pats asmuo, kaip ir mūsiškis, tai žinių gausime tik pas tą Barborą...

Arminas pažvelgia į laikrodį ir tuojau pat skamba jo komanda:

— Balys ir Mykolas sargybon! Keisimės kas dvi valandos. Likusieji — iki pakaitos miegoti! Saugiausia dabar pamiegoti, o žygį Barboros žeminės link pradėti vakare ar naktį.

Mūsų pasitarimas baigtas. Arminas nusprendė bet kokia kaina surasti pagrobtąjį karininką, išplėšti jį iš priešo nagų ir kokiu nors būdu prasigauti į Karaliaučių.

Įeiname gilyn į mišką ir vėl ieškome patogesnės vietos vakarui laukti. Balys ir Mykolas apvaikšto medžius, apžiūri tankmę. Mykolo automatas vis dar grasinančiai iškeltas aukštyn ir aš žinau, kad užtenka vienui vienintelio jo rankos judesio ir iš ginklo pasipils kulkų lietus.

Susirandu dailesnį kupstą žolės ir atsisėdęs ant jo, atrišu Barboros skepetą su duona, džiovintu sūriu ir lašiniais. Vyrai nenori parodyti, kad jie alkani, tačiau penkios poros akių godžiai seka mano judesius, kai aš lenktiniu peiliu bandau tas gėrybes padalinti į šešias lygias dalis.

— Dagiau nieko neturiu,— sakau jiems, dalindamas menkas maisto atsargas.

— Ačiū!— veik vienu kartu nuskamba iš Armino ir Povilo lūpų.

11

Gyvenimas — klaikus nenuorama —
išplėš gyvybę kur ant kryžkelės —
akis užspaus — ar norim, ar nenorime,
nepagailės, negrįžtelės...

Pr. G.

Saulė dar nenusileidusi, bet miške jau seniai glūdi prietema.

— Laikas pakilti, — sako Arminas iš už kažkurio krūmo.

Nežinau kodėl, bet manęs niekas nepažadino sargybai. Po kelių valandų miego jaučiausi pailsėjęs ir, jei šiam žodžiui yra dar vietos — sustiprėjęs.

— Mums reikia apsidairyti apie Barboros žeminę. Kas ateina, kas išeina... Tomo žodžiais jos anūkė dirbanti mieste. Galbūt ji yra tas raktas užduoties įvykdymui. Eime kelio pusėn. Tomui bus nesunku surasti tą paslėptą žeminę... — prislopintu balsu aiškina Arminas.

Po kokio ketvirčio valandos prasiskverbėme iki kelio, kuriuo aš dar rytą norėjau pasiekti Gardiną. Išsirikiavę vienas paskui kitą, dairydamiesi į šalis, mes lėtai, bet vis dėlto slenkame į priekį, geriau pasakius atgal, iš kur aš buvau atėjęs

Vėl tos pačios pravėžos, tie patys grumstai, tos pačios duobės. Šį kartą einu pirmas, nes mano pareiga nuvesti vyrus iki Barboros žeminės.

— Stenkitės nebarškinti ginklais, eikite ramiai, sekite kiekvieną judesį priekyje ir užpakaly, — perspėja Arminas. — Mažiausia klaida — ir mes galime vėl patekti į Stavrovskio nagus.

Dievulėliau, kaip užgniaužti tą prakeiktą baimę? Rodosi už kiekvieno medžio sustingo rankos, atkišusios į tave šautuvo vamzdį. Įsiklausai ir net suskamba metalas — ar tik ne užtaisomo ginklo spyna?

Nuryju nesamą gurkšnį burnoje. Ji tiek išdžiūvusi, jog mano gurkšnis įstringa gerklėje. Nelengva prisipažinti, kad tai baimės išdava. Tik čežantieji draugų žingsniai, vienas kitas, prislopintas, kosulys sako man, kad užpakalyje yra ir kiti vilkai, kurie sėlina, velkasi paskui mane ir kurie savąją gyvybę parduos aukščiausia kaina.

(Bus daugiau)

Ar atsimenate Raisą?

Ar jau buvote pamiršę? Visi vakarų laikraščiai vėl bus pilni jos paveikslų ir ją matysite savo TV aparatų ekrane, šio mėnesio pabaigoje, birželio pradžioje, kai Nancy ir Amerikos prezidentas lankysis Maskvoje. Ar jau atsimenate? Kalbame ne apie ką kitą, bet apie Raisą Maksimovna Gorbačiova, aukščiausią ponią (o gal turėtume sakyti draugę?) Sovietų Sąjungoje. Pasaulio spauda sako, kad ji, kaip ir Amerikos prezidento žmona Nancy, turi daug įtakos ne tiktai savo vyrui, bet ir valstybės vadovavimui. Rimtas prancūzų laikraštis Le Monde rašė, kad Raisa net į Maskvos viršininko Boriso Jelcino pašalinimą buvo įsivėlusi, kuris, kaip dabar jau visas pasaulis gerai žino, buvo didelis Gorbačiovo draugas ir jo reformų rėmėjas. Atrodo, kad dabar Jelcinas pamažu grįžta į rusų hierarchiją, bet visi atsimename, kad kai jis buvo iš Politbiuro šalinamas, tai Gorbačiovas jo visai neužstojo. Ar tai nebuvo Raisos įtaka?

Gorbačiovo žmona, kai jie abudu lankėsi Amerikoje, amerikonams paliko labai gerą įspūdį. Ji buvo gražiai apsirengusi, elegantiškai atrodė ir todėl, daug senesnę už save Nancy, paliko savo šešėlyje. Ji visus tačiau labai nustebino, kai aplankydama Reganus, kurie Baltuosiuose Rūmuose „virš krautuvės" gyvena, ji pasakė: „Žmogus norėtų gyventi normaliuose namuose, o ne šitokiame muziejuje". Jos pastaba, žinoma, nebuvo labai diplomatiška, bet jeigu Nancy galvoja, kad ji panašiai kuo nors galės atsirevanšuoti į Maskvą nuvažiavus, tai jos laukia nusivylimas. Ji tikrai nematys kaip Gorbačiovai gyvena, tikrai pasakius, niekas nemato, nes Sovietų valdžia labai rūpinasi, kad jų piliečiai nematytų kokiame liuksuse, taip vadinamoje beklasinėje visuomenėje, jų vadovai gyvena. Pagal jų knygas, laikraščius ir televiziją tik svetimtaučių karaliai ir dekadentiški prezidentai tokį liuksusinį gyvenimą teturi.

Gorbačiovai negyvena „virš krautuvės", kaip amerikiečių prezidentas. Darbui pasibaigus sovietų vadas iš savo įstaigos yra Zil limuzinu per tris minutes parvežamas namo, į Kutuzovskio Prospektą Nr. 26. Pagal anglų spaudą 26-tas numeris, aštuonių aukštų geltono akmens namas, yra impozantiškas pastatas, kuriame, jau nuo Stalino laikų, gyvena visa Partijos hierarchija. Yra sakoma kad Gorbačiovai turi gražiai apstatytą dešimt kambarių butą, kaip ir pridera Partijos generaliniam sekretoriui. Didelė bėda tačiau yra, kad ir visi kiti Partijos šulai tam pačiam name gyvena ir kadangi jie viens kitą beveik kiekvieną dieną darbe mato, tai parvažiavę namo jie retai pas viens kitą svečiuojasi. Todėl jei Gorbačiovai nori savo asmeniškiems svečiams kokį baliuką padaryti, tai jie persikelia į kitą vietą. Antras jų namas stovi ant Maskvos upės kranto, netoli nuo Archangelsko aikštės.

Visi Partijos šulai turi savo užmiesčio namus — dachas. Tos dachos normaliai yra pastatytos kokiame pušinėlyje, už kelių mylių nuo miesto ir kai kurios (ypatingai Brežnevo dacha, yra dideli, su gotiškais bokštais, pastatai). Gorbačiovo dacha, taip pat pušyne stovinti, yra medinis šveicariško stiliaus namas. Joks svetimtautis diplomatas ar žurnalistas nėra iki šiol į tokias vietas pakviestas ir jų adresai nėra niekada ir niekur skelbiami.

Pagal anglų spaudą pats Gorbačiovas yra pasakęs, kad jo pareigos jam leidžia mėnesį praleisti prie Juodosios jūros vasaros metu dar kitoje dachoje. Prie jos irgi niekas neprieina ir pajūris, kur jie maudosi, yra uoliai motoriniais laiveliais apsaugomas.

Jo speciali aptarnautojų armija (pagal anglų spaudą Partijos generalinis sekretorius turi daugiau aptarnautojų negu britų karalienė) yra išrinkta ne tiktai dėl kulinarinių gabumų, bet ir dėl mokėjimo laikyti uždarytą burną ir nekalbėti kur jie dirba ir kam jie tarnauja. Vakaruose, kaip mes visi gerai žinome, jei kas buvo arba Amerikos prezidento ar britų karalienės tarnyboje, tai vėliau gali parašyti knygą apie ką jie valgė, į kokias žvaigždes žiūrėjo, kokius naktinius rūbus nešiojo ir tuo būdu daug pinigų užsidirbti ir galbūt net garsenybe pasidaryti. Rusijoje, žinoma, to padaryti negalima — jei tik burną ne vietoje atdarytum tai šiandien gal jau nebešaudytų, bet tikrai už dyką į Sibirą nuvežtų.

Nėra abejonės, kad kiekviena kapeika nėra skaičiuojama tokios didelės valstybės galvos aptarnavimui, nors dabar jau yra sakoma, kad Kremliaus buchalteriai yra pradėję rūpintis kaip Raisa jų rublius leidžia. Kai Gorbačiovai lankėsi Londone tai Raisa, pavyzdžiui, vienoje krautuvėje parodžiusi „Golden American Express" kredito kortelę nusipirko porą auskarų, kurie jai kainavo 12 tūkstančių svarų.

Taigi lauksime kas atsitiks Maskvoje kai dvi galingiausių pasaulio valstybių galvos susitiks. Mums lietuviams dėlto nėra ko jaudintis, jų susitikimas mums greičiausiai nei nieko naujo, nei nieko gero neatneš. Įdomu bus tačiau žiūrėti kokias roles Nancy ir Raisa ten vaidins. Mes savo TV aparatų ekrane jas dažnai pamatysime, nors sovietų piliečiai ant savo televizijų Raisos taip dažnai nemato. Gal ji ir yra Partijos generalinio sekretoriaus bosas, bet mes to greičiausiai niekada tikrai nesužinosime. Pagal anglų spaudą Raisa į savo namus Nancy nekvies.

Ar gi ne jaudinanti situacija?

Henrikas Vaineikis

SENIAUSIAS PASTATAS?

PASTABOS APIE KOLIZIEJŲ

Panteonas yra vienas iš geriausiai išsilaikiusių antikinių paminklų Romoje, o koliziejaus — geriausiai žinoma pastato istorija. Amfiteatras buvo pastatytas imperatoriaus Flavijaus Vespasiano (69-79) ir jo sūnaus Tito (79-81) laikais. Pastatą daugiausiai statė po žydų karo 70 m. į romėnų nelaisvę patekę žydų belaisviai. Amfiteatras yra elipsės formos, maždaug 188 m. ilgio, 156 m. pločio ir 48 m. aukščio, susideda iš keturių aukštų. Įkurtuvinės pramogos truko apie 100 dienų, buvo papjauta apie 5000 gyvulių, jų tarpe liūtų, leopardų ir dramblių. Yra žinoma, kad koliziejuje buvo maždaug 50000-70000 žiūrovams vietų. Už apsilankymą amfiteatre nieko nereikėdavo mokėti, numeruoti bilietai būdavo išdalinami veltui. Šitas didžiausias Romos amfiteatras, koliziejaus — Colosseo vardą gavo apie 700 metus. Manoma, kad pastato pavadinimas yra susijęs su imperatotoriaus Nerono (54-68) „auksiniu namu", kuris buvo pastatytas tarp Paltino ir Eskvilino kalvų. Šito namo vestibiulyje radosi milžiniška Nerono statula, kuri buvo apie 35 m. aukščio. Koliziejus stovi maždaug toje vietoje, kur Nerono laikais radosi dirbtinis ežeras.

Pats amfiteatras tiktai apie 70 m. buvo skirtas scenai. Vėliau koliziejus buvo naudojamas kaip arena gladiatoriams. Ypač šitos žiaurios pramogos buvo pagarsėjusios imperatoriaus Commodus laikais (180-192), kada pats valdovas kraujo tvaiku dvokiančioje scenoje pasirodydavo asmeniškai kaip gladiatorius ir kovodavo su žvėrimis. 207 m. rugpjūčio 23 d. į koliziejų įtrenkė žaibas. Tai įvyko viešpataujant imperatoriui Septimui Severui (193-211). Yra žinoma, kad pastato visų keturių aukštų įrengimai buvo sunaikinti. Po ilgesnio laiko koliziejus buvo atstatytas. Konstantinas Didysis pripažinęs krikščionybę, humaniškais ediktais mėgino uždrausti šitas su kraujo praliejimu susijusias žaidynes, bet jo pastangos neturėjo pasisekimo. Sirų kilmės vienuolis Telemachas, kuris gladiatorių kovos metu koliziejuje pasisakė prieš pasibaisėtiną žmonių skerdimą, fanatiškos minios buvo nužudytas, bet jo mirtis nebuvo bergždžia, nes gladiatorių kovos koliziejuje buvo uždraustos. Apie 440 m. vidurinėje Italijoje įvyko didesnis žemės drebėjimas, nuo kurio nukentėjo ir dalis koliziejaus.

Viduramžiuose koliziejus pasidaro ginčų ir mainų objektu tarp atskirų bajorų. 1000 m. koliziejus apie 100 m. priklausė Frangipani bajorų giminei, o po to perėjo į Anibaldi bajorų nuosavybę. 1349 m. vidurinėje Italijoje vėl įvyko žemės drebėjimas ir didelė koliziejaus dalis pavirto griuvėsiais. Atsiradusi statybos medžiaga iš koliziejaus griuvėsių buvo panaudota Laterano ligoninės, o taip pat Palazzo Venezia ir Palazzo Farnese statybai. Šiems minėtiems pastatams koliziejus pasidarė lyg kokia akmenų laužykla. Popiežius Povilas III-sis (1534-49) koliziejų panaudojo bažnyčios tikslams, joje parodoma Kristaus kančios istorija. Popiežiaus Klemenso IX laikais (1667-1669) koliziejus paverčiamas trąšų sandėliu. Popiežiaus Benedikto XIV-jo įsakymų koliziejaus arenoje buvo pastatytas didelis kryžius. Naujuosiuose amžiuose koliziejaus griuvėsiai buvo prižiūrimi, o 19 a. pristatomi pagalbiniai mūrai ir paremiamos senosios sienos. Napoleono armijai 1801 m. užėmus Romą, archeologai pradėjo išsamiai tyrinėti antikines senienas, tame tarpe ir koliziejų.

1937 m. 60 m. į rytus nuo koliziejaus buvo rastos vieno antikinio pastato liekanos. Vėliau nustatyta, kad tai buvo gladiatorių apsistojimo vieta, kuri buvo požemiu sujungta su koliziejumi.

Yra tokia legenda, kurią 7 amž. sukūrė anglų bažnyčios istorikas Beda Venerabilis, kuri maždaug taip skamba: „Kol koliziejus stovės, egzistuos ir Romos miestas. Jeigu žlugs koliziejus, tada žlugs ir pasaulis". Kaip matėme, koliziejus egzistuoja dabar jau keliolika šimtmečių griuvėsių formoje.

J. Kokštas

Auka Skautams

Gegužės 22 d. trijų Londono lietuvių skautų kelionė į Ameriką, ačiū Šv. Kazimiero parapijai, palengvės. Jie su kitais vienuolika skautų iš Anglijos ir Škotijos dalyvaus 7-je „Tautinėje Stovykloje".

„Geležinio Vilko" draugovės skautams Ričardui O'Brien, Jonui Žilinskui ir jo seserei Zitai, Šv. Kazimiero parapijos vardu S. Kasparas (pirm.), P. Senkuvienė ir Z. Mockus įteikė čekius po 100 svarų kiekvienam. Trys uniformuoti skautai, išklausę Šv. Mišias, už duosnią auką lietuviškai padėkojo parapijiečiams.

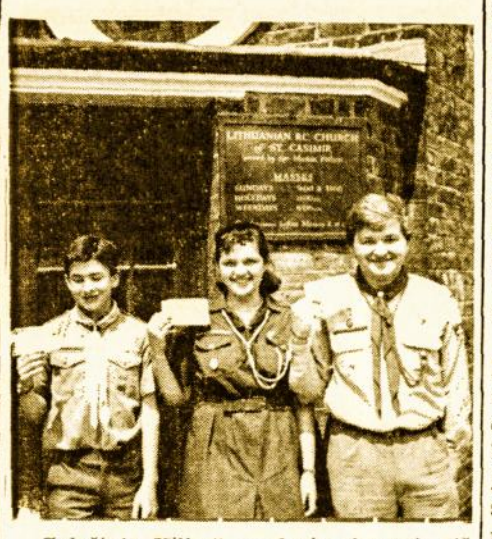

„Geležinio Vilko" — d-vės skautai: (iš kairės Ričardas O'Brien, Zita Žilinskaitė ir Jonas Žilinskas.

Trylikos metų amžiaus Ričardas didžiuojasi tuo, kad jis būdamas vos trijų mėnesių amžiaus dalyvavo pirmoje metinėje skautų stovykloje, kad nuo to laiko jis nepraleidęs dalyvavo kiekvienoje metinėje stovykloje. Skautavimas tikrai yra jo kraujuje, taip pat į lietuvius skautus yra įsijungę jo tėvai, sesuo ir brolis. Ričardas mokosi „Forest" mokykloje ir be skautavimo jis mėgsta šachmatus, kriketą ir pop muziką. Kiekvieną sekmadienį jis lanko Šv. Kazimiero bažnyčią ir tarnauja Mišioms.

Jonas taip pat yra jau „senas" skautas ir populiarus jaunuolis stovykloje. Jis yra aktyvus jaunimo veikloje ir dalyvavo paskutiniame Jaunimo Kongrese Australijoje. Dabar jis yra Lietuvių Liaudies Ansamblio šokėjas ir DBLJSgos komiteto narys. Jonas mokosi amato Londono požeminio susisiekimo organizacijoje.

Zita, kaip ir jos brolis, nuo jaunų dienų dalyvauja skautų stovyklose. Ji visuomet yra tvarkinga ir mandagi. Ji bus gera mūsų Britanijoje ambasadorė Amerikoje. Zita yra aktyvi skautė ir neseniai ji dalyvavo Geležinio Vilko d-vės suorganizuotame 12-kos mylių „pasivaikščiojime naktį" per Eppingo mišką.

Zita daug pramoko iš M. Barėnienės lietuvių kalbos ir kultūros pamokų.

Didžiosios Britanijos lietuviai gali didžiuotis atstovais, kurie iš šio krašto nuvažiavę „Tautinėje Stovykloje" plevens mūsų vėliavą.

Vincent O'Brien
Geležinio Vilko Draugovė

NEKROLOGAS

ISAKUI KAPLANUI MIRUS

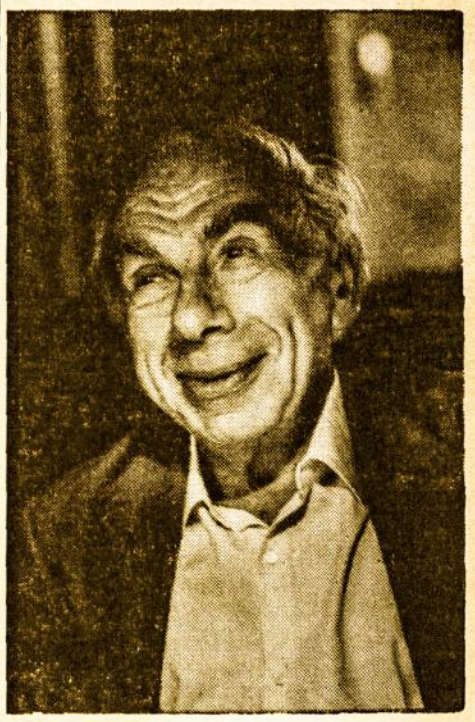

A.A. Isakas Kaplanas

Gegužės 10 dieną Amsterdame, Olandijos sostinėje, mirė Isakas Kaplanas, vertėjas, žurnalistas ir „Europos Lietuvio" bendradarbis.

Gimęs 1905 m. rugpjūčio 21 d. Petrapilyje, Isakas Kaplanas 1924 m. baigė Leningrado visuomeninių mokslų fakultetą, ir 1926 metais grįžo į Lietuvą, savo tėvų žemę. Apsigyvenęs pas savo dėdę Kaune, įstojo į Lietuvos universitetą, kur 1930 m. įsigijo teisininko diplomą. Dar studijuodamas pradėjo dirbti „Dienos" ir „Naujojo žodžio" redakcijose. Vėliau, dirbdamas „Lietuvos žinių" redakcijoje, pajuto lietuvių draugiškumą ir redaktorės Felicijos Bortkevičienės nuoširdumą, kuris palenkė Isaką Kaplaną į lietuvybę ir patriotizmą.

Tragiškomis Lietuvai dienomis, velionis 1940-41 metais dirbo TASSo vertėju. Nacių Vokietijai pradėjus „žygį į Rytus", I. Kaplanas pasitraukė į Rusiją, tarnavo 16-toje „Lietuviškoje divizijoje". 1944 metais jis sugrįžta į rusų reokupuotą Lietuvą, mato žiaurias represijas, naujas deportacijas. 1948 metais, dirbdamas rusų kalba leidžiamame laikraštyje, jis pats tampa represijos auka. Suimtas pereina per Liubiankos pragarą, kur išgirsta baisų nuosprendį — 15 metų laisvės netekimo. Bet Stalino mirtis vėl atidarė jam kelią į Lietuvą. Vilniuje daug laiko skiria literatūros vertimams, vėl priimamas į rašytojų sąjungą, bet svajoja apie kelią į laisvę. Gauna trijų mėnesių vizą nuvykti į Prancūziją, kur gyveno jo jaunesnioji sesuo.

Tokiu būdu Isakas Kaplanas atsiranda laisvajame pasaulyje, atvyksta į Londoną, susipažįsta su „Europos Lietuvio" redakcija ir tampa nuolatiniu laikraščio bendradarbiu. Apsigyvenęs Amsterdame, jis suorganizuoja olandiečių grupę, kuri sėkmingai susipažįsta su lietuvių liaudies menu ir populiarina lietuvių liaudies dainas Olandijoje ir užsienyje.

Paskutiniuosius savo gyvenimo metus lietuvių tautos draugas Isakas Kaplanas pašventė Lietuvos atgimimui ir su ta viltimi plakė jo širdis.

Tegul bus lengva Jam svetingos Olandijos žemelė.

J. Vilčinskas

Skaitytojų laiškai

Gerb. Redaktoriau,

Siunčiu Jums 20 sv. už „Europos Lietuvio" prenumeratą 1988 m.

Laikraštis nedidelis, bet labai įdomus ir mielai skaitomas. Tęskite ir toliau savo darbą. Sekmės!

Su gražiausiais ir nuoširdžiausiais linkėjimais Jums visiems. Ir tiems, kuriuos sutikome buviešiedami Anglijoj. Jūsų visų nuoširdamas ilgai paliks mūsų širdyse.

Nuoširdžiai su Jumis,

Jurgis ir Emilija Karosai, Kanada

Mieli „Europos Lietuvio" darbuotojai,

Siunčiu 55.00 dol. čekutį; rodos tai bus 30 svarų už prenumeratą.

Esu labai patenkintas jūsų laikraščiu, kuris ateina laiku, yra pilnas įdomių, paskutinių žinių ir turi apsčiai informacijų apie tai kas darosi pavergtoje Lietuvoje.

Laikraštis įdomus, patrauklus. Dažnai cituoju žinias per savo „Lietuvos Atsiminimų" radijo programas didžiojo New Yorko — New Jersey — Connecticut apylinkės klausytojams.

Linkiu nepailsti, ištverti, taip pat geriausios sėkmės kilniame Lietuviškos spaudos darbe!

Nuoširdžiai Jūsų,

Jokūbas Stukas, JAV-bės

Ed. Cinzas

Trys savaitės Lietuvoje

(Tęsinys)

Atbėga Bubnys. Skubam, traška apkabinęs, autovežimį palikau ant šaligatvio. Pasirodo, kad jis paskambinęs į „Neringą", nuvažiavo „Lietuvon", kur gyvenau praėjusioje viešnagėje. Keletas žodžių ir apie šauniausią Vilniaus viešbutį „Lietuva".

Prieš keletą metų „Tėviškkė" vėl pakvietė tėvynėn ir apgyvendino vakarietiškai patogiame, bet nevykusiai užmiestyje esančiame „Lietuvos" viešbutyje. Nustebino ir, žinoma, pradžiugino puikus daugiaaukštis, vidaus įrengimai, pavyzdinga švara. Miela, kad ir mūsų Lietuvėlės architektai ir mūrininkai ne iš kelmo spirti. Taigi gyvenu „aukštos markės" viešbučios devintame aukšte. Keltas veikia be pertraukų, kas jau perdaug dažnai pasitaiko „Neringoje". Beje, kartą paklausiau „Neringos" kažkurią darbuotoją: kodėl keltas taip dažnai streikuoja? Streikų mūsuose nebūna, šypsojosi darbuotoja, reikalas žymiai paprastesnes, neveikia kada durininkas pusryčiauja, pietauja, geria kavą, vakarieniauja ir panašiai. Va kaip! O aš, gerojo Dievo kvailys, visiškai darbo žmonių negerbiantis tipas vis pakeiksnodavau tarybinę techniką... Atsiprašiau už sutrukdymą, pasižiūrėjau į bare kavutę girkšnojantį durininką ir nuėjau. Laiptais žinoma.

Kaip sakyta, „Lietuvoje" gražu ir jauku. Keli restoranai, barai — vienas net užsienio valiutai — šokių aikštelės, spaudos kioskas. Vakarais groja orkestras, dainuoja rokelroiso ir pop merginos ar vaikinai. Vieną vakarą aplankė puseserės Genutės šeima. Genutės vyras — inžinierius, dukrelė architektė, tai kaip nepatikrinsi, kaip neapžiūrėsi, nepagirsi ar neišpeikisi kolegų kūrinio? Išmaišėme visus aukštus, vienur pagyrė, kitur lazdų pasiūlė, paskui susėdome restorane vakarienei. Valgis puikus, gruzinų vynas dar puikesnis, padavėjos kaip iš Holivudo, o kalbų kalbėlių, užtektų iki vidurnakčio. Deja, negirdime vieni kitų, šaukiame, bandom rankomis bet nieko dora neišeina — skardžiabalsė mergėlė ir orkestras skaldo sienas. Ir mūsų ausis. Kodėl šitaip neprotingai kurtina žmones decibelais, klausinėjau, juk į restoraną ateinama ne vien pavalgyti, bet ir pasišnekėti? Ak, numodavo, tamstelė nebe pirmas, visi skundžiasi muzikiniais decibelais, ne kartą ir laikraščiai barėsi, bet niekas nesikeičia. Sakysit, kad viską kritikuoju? Ne, kodėl turėčiau peikti, užsimerkti prieš tai, kas gražu ir girtina? Savaip samprotauju, gretinu ir savaip vertinu.

„Lietuvoje" dirba mieli, jaukūs žmonės, visur tvarka, kaip rūpestingo viršaičio miestelyje. Sutikęs Kazakevičių ir sakysiu: išeivijoje šneka, kad „Lietuvą" statė ketvirtadalį šimtmečio, latvių saugumas įrengė pasiklausymo mikrofonus ir viskas. Žadu išsamiau paminėti išeivių spaudoje „Lietuvą", bet nežinau kur kreiptis žinių. Pasišnekėk su viešbučio direktorium Ričardu Vaigausku. Skambinu Vaigauskui. Gerai, liksime dėkingi jaigu paminėsi mūsų trobą išeivijos ar net Belgijos spaudoje. Telšiškis Vaigauskas — šnekus, linksmas vyras, bet baisiai užimtas, telefonas nepaleidžia nė minutėlei. Sutariame, kad rašysiu klausimus ir paliksiu sekretorei. Surašiau ir palikau. Tikėsit ar ne, tebelaukiu žinių apie „Lietuvos" viešbutį. Panašiai atsitiko ir su gimtojo miestelio Vidurine mokykla. Rietave irgi žadėjo žinių apie didžiulę, moderniomis mokslo priemonėmis ginkluotą liaudies šviesą. Kaip anas gudruolis sakė: pažadėsi — durnių patiešysi, netesėsi — nesugriešysi. O man atrodo, kad durnių reiktų ieškoti" stagnacijų atgyvenose", kurios tebemirksta prietarų pelkėje, po septyniais raktais užrakinta spyna saugo viešbučio ir mokyklos „paslaptis". Komedijos!

Vytauto Būbnio bute — Vytautas Sirijos Gira, Bronius Raguotis, Raimondas Kašauskas. Nesenstat, vyrai, su kokiais atsisveikinau, tokius ir vėl apkabinu! Rašytojų ponioms bučiuoju rankutes. Nieko nepadarysi, taip jau įpratęs nuo senovės, neatsikratau buržuazinių papročių. Atvykus į Vilnių, visada pirmas subuvimas pas gerą ir šiltą, kaip iš pečiaus ištrauktą duoną, (netikėkit, kad visi suvalkiečiai laukia iki žemaitis išlys iš maišo, kad galėtų jį pasiimti savo ūkei) Būbnį, paskui Gira, Kašauskas, Raguotis.

Apie ką šneką būrin susiglaudę raštininkai? Apie viską, išskyrus raštininkystę. Keista? Gal ne, viskas juk išgirta ar nupeikta kritikų, todėl nėr ko aušinti burnų. Malonus vakaras su rašytojais ištiso iki vidurnakčio.

Susitikimas knygų leidykloje Vagoje. Būrys darbuotojų. Pasakoju apie savo knygelęs, atsakinėju į klausimus. Senas pažįstamas, kažkada Vagoje dirbęs, Pilius, mano darbelių redaktorė ir korektorė gražutė ponia ŠŠatkuvienė. Išsikalbame apie Čikagoje išleistą „Šventojo Petro šunyną". Pasirodo, kad romano siužetas niekam nebado akių, taigi persisspausdins Lietuvoje. Kartu su Vagai rašytomis novelėmis. Rita žvilgčioja į laikrodį. Atsisveikinu su Vagos kultūrininkais. Gatvėje „Tėviškės" autovežimis ir šventojo kantrybę apsiginklavęs vairuotojas Pranas. Kur dabar, Ritute, klausia? Ten ir ten. Praneli.

(Bus daugiau)

Europos LIETUVIS

EUROPEAN LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

Printed and Published in Gt. Britain by Lithuanian Association in Gt Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W 11 2PT. England.
Tel. 01-727 2470. Telex 261947 SOS G.
FAX 01-727 3045
Registered as a Newspaper at the Post Office.
Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.
Prenumeratos kaina metams:
Didžioje Britanijoje — 17 svarų;
Užsienyje — 20 sv. (oro paštu).
Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 6.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.
Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.
Redaguoja redakcinis kolektyvas.
Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.
Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.
Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Kronika

KAS—KADA—KUR

Birželio 18 d. — Baisiojo birželio minėjimas Londone. Ruošia Pabaltijo Taryba.

Birželio 24-27 dienomis — Toronte Kanadoje vyks PL IV Kultūros Kongresas.

Birželio 28-30 dienomis — Toronte, Kanadoje vyks PLB-nės 7-sis Seimas.

Birželio 27 — liepos 11 d.d. — atostogos Nidos spaustuvėje.

Liepos 3 d. — Hamiltone, Kanadoje Tautinių Šokių Šventė.

Liepos 9-24 — Lietuvių vaikų vasaros stovykla Huettenfelde, Romuvoje. Su vaikais galės vasaroti ir tėvai.

Liepos 23 — 30 d.d. — 39-toji tradicinė skautų, skaučių metinė stovykla Lietuvių Sodyboje.

Liepos 25-31 dienomis — Volungės choras (Toronto) Britanijoje.

Liepos 31 — rugpjūčio 7 d.d. — 35-ji Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitė, Vokietijoje, Vasario 16-sios Gimnazijoje.

Rugpjūčio 14-24 d.d. — Tautinė Skautų stovykla Klevelande, JAV. (Iš Britanijos vyksta 14 atstovų).

Spalio 14-16 d.d. — Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas ir mokslinė konferencija Romuvoje.

AUKOS TAUTOS FONDUI

K. Murauskas — 5 sv.
J. Kinka — 5 sv.
Nuoširdžiai dėkoja.

TFA D. Britanijoje

AUKOS SPAUDAI

M. Ramonas — 1.50 sv.
V. Račys — 3.50 sv.
J. Kinka — 3 sv.
P. Liesis — 13.50 sv.
H. Vaicekauskas — 3.50 sv.
J. Podvoiskis — 1.50 sv.
Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

AUKOS DBLS-gai

J. Račys — 50.00 sv.
Už auką esame dėkingi.

DBLS-gos Iždininkas

AUKOS SKAUTAMS

P. Liesis — 10.00 sv.
Nuoširdus skautiškas AČIŪ.

Londonas

DEPORTACIJŲ MINĖJIMAS LONDONE

Birželio išvežimus minime ir šiais metais kartu su estais ir latviais —

Šeštadienį, birželio 18 d., 11.30 val. ryto, St. Martin-in-the Fields bažnyčioje, Trafalgar Square, London WC2.

Trijų tautų kunigai praves religines apeigas (lietuvius atstovaus kun. Palubinskas — kun. Sakevičius bus atostogose). Giesmes išpildys visų trijų tautų chorai.

Po apeigų bažnyčioje bus iškilminga procesija į Cenotaphą, kur bus padėtas vainikas, o pareigūnai nueis į Downing Street ir įteiks laišką ministerei pirmininkei. Procesijoje bus nešamos trijų valstybių vėliavos.

Vėliau, apie 2.30 val. p.p, bus priėmimas Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gardens, London W11. Visi dalyviai yra kviečiami priėmime dalyvauti.

Minėjimą organizuoja BALTŲ TARYBA ir PABALTIJO SĄJUNGA. Būtų malonu matyti kuo didesnį tautiečių skaičių dalyvaujant minėjime šiais metais. Mūsų tautiečiai Lietuvoje panašius minėjimus jau atšventė.

Bradfordas

VIEŠNIA IŠ LIETUVOS

Bradforde ir Londone lankėsi Janina Graužinytė-Ambrazevičienė, atvykusi iš Vilniaus aplankyti savo tėvo kapo. Ta pat proga ji apsilankė Bradfordo lietuvių klube ir susipažino su tautiečiais, kurie jos tėvą, Dominiką Gražiną, mirusį prieš 30 metų Bradforde, pažinojo. Tėvui mirus, Janina ir jos sesuo Regina, abi mokyklinio amžiaus, liko našlaitės, nes motina buvo tragiškai žuvusi kiek anksčiau.

„BAISUSIS BIRŽELIS"

Brodforde ruošiamas „Baisiojo birželio" ir Lietuvos kankinių minėjimas. Tarp eilėraščių skaitymų ir Bradfordo šešeto progai pritaikytų dainų, šiek tiek kitoniška, bet įdomi paskaita.

Prasidės 15.30 val. birželio 12 d. sekmadienį. Rengia skyriaus valdyba su klubo pinigine parama.

Skyriaus valdyba

Coventry

SVARBUS SUSIRINKIMAS

DBLS Coventry skyriaus valdyba susitarusi su DBLS Centro Valdyba šaukia svarbų susirinkimą pasitarti organizaciniais, litunistiniais, kultūriniais ir jaunimo veiklos reikalais.

Susirinkimas įvyks birželio 26 d., sekmadienį, 2.30 val p.p. Lenkų klube, White friars St. Coventry.

Prašome visus Coventry ir artimų skyrių narius ir susidomėjusius į susirinkimą ir atsivesti savo jaunimą.

Nottinghamas

JONINIŲ VAIŠĖS

Birželio 25 d. Nottinghamo lietuvių moterų draugija ruošia Joninių vaišes. Programoje populiarusis „Rūtos" duetas. Bus turtinga loterija.

Vaišės įvyks Latvių Klubo patalpose: 1a Stanhill Road, Canton Hill. Pradžia 6.30 val pp. Įėjimo kaina 3.50 sv. asmeniui.

Norintieji dalyvauti prašomi iki birželio 21 d. užsirašyti pas F. Damoševičienę — tel. 505686, arba pas A. Važgauskienę — tel. 871694.

Kvieliame visus iš arti ir toli.

Valdyba

Boltonas

PABALTIEČIŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS 70 M. MINĖJIMAS BOLTONE

Gegužės 14 d. 6 val. vakare, Boltone, įvyko bendras 3-jų Baltijos valstybių 70 m. Nepriklausomybės minėjimas. Buvo tikrai vienas iš geriausiai suorganizuotų minėjimų Anglijoj. Didžiausias triūsas gulėjo ant Boltono DBLS-gos skyriaus pirm. H. Vaineikio pečių, tai įrodymas ką vieningi pabaltiečiai gali padaryti. Patį minėjimą atidarė Boltono skyr. pirm. H. Vaineikis pakviesdamas konservatorių parlamentarą M.P. T. Sackville tarti žodį. Parlamentaras savo kalboje padėkojo Pabaltiečiams už pakvietimą į šį įspūdingą 70 m. Nepriklausomybės minėjimą ir pakvietė H. Vaineikį plačiau apibūdinti apie Pabaltijų Nepriklausomybes. Boltono ukrainiečių organizacijos atstovas sveikino Pabaltiečius minint Nepriklausomybės šventę ir palinkėjo sulaukti tos laimingos dienos, laisvės ir Nepriklausomybės savo tautoms.

Ukrainiečių salė buvo didelė ir perpildyta atvykusių iš arti ir tolimesnių vietų tautiečių, taip pat ir anglų. Mes lietuviai turime būti labai dėkingi Boltono skyr. pirm H Vaineikiui už taip įdomiai paruoštą paskaitą.

Po paskaitos sekė 3-jų pabaltiečių tautų ir Anglų tautos himnas.

Meninę I-ją dalį išpildė iš Huddersfieldo atvykusi brolių latvių jaunimo grupė „Kamolinš", pašokdami 10 tautinių šokių; lietuvių dainininkų grupė iš Londono sudainuodami 11 dainų; ir Estų grupė iš Leicesterio pagrodami smuiku ir čėlo bei sudainuodami 8 dainas. Visiems programos išpildytojams buvo plota, nes jie to nusipelnė.

Šiuo minėjimu ir programa buvo sužavėti visi atsilankiusieji. Buvo suruošta pabaltiečių tautinių darbų ir knygų parodėlė. Latvių skyrelis skyrėsi savo vertingomis išverstos į anglų kalbą knygomis.

Po programos buvo pavaišinti vakarienė. Ten pasidarbavo Boltono pabaltietės. Maisto buvo paruošta tiek daug, kad dar liko.

Minėjimas praėjo kuo puikiausiai. Daug įspūdžių, susitikimų, pasikalbėjimų. Pasišokta prie latvių kapelos „Sveiks" iš Bradfordo.

Valio Boltoniškiai! Iki sekančio pasimatymo.

M. Ramonas, iš Prestono

Lietuviai Menininkai Oksforde

Prieš 6-ris metus kukliai prasidėjusios meno savaitės Oksforde programa šiais metais nebepasitenkino vien menui skirtomis patalpomis, t.y. galerijomis, dailininkų studijomis, meno mokyklos patalpomis. Tas „menų savaitės" verdantis puodas ėmė kunkuliuoti, parodos pasipylė į įstaigas, privačius namus bei sodus, balkonus, parduotuves: pav., vitrinose šalia puošnių parduotuvės prekių matosi keramika, tapyba, grafika, skulptūra. Net miesto autobusai sau važinėja su parodų eksponatais.

Nuošaliai, ramioj rezidencinėj gatvėj, Pitt Rivers muziejuje ir jo gražiame sodely nuo ryto iki vėlaus vakaro jau visa savaitė, kai 8 skulptoriai — „Artists in residence", apsiginklavę kaltais, pjūklais, grąžtais, ardo idilišką muziejaus ramybę. Šis muziejus, aneksas seno ir pasauly garsiausio ir gausiausio muzikos instrumentais Pitt Rivers muziejaus, pakvietė tuos skulptorius, jų tarpe londoniškę skulptorę Eleną Gaputytę, sukurti eilę darbų, vienokiu ar kitokiu būdu primenančius muziejaus kolekciją.

Elenos Gaputytės darbai „pagrobė" muziejaus sodą; tų darbų dar viena paskirtis — būti „scena" Zigmo Kūdros (Banevičiaus) spektakliui, kuris įvyks birželio 4 d. 3 val. p.p. Šis kompetentingas pantomimos, išraiškos aktorius londoniškei publikai yra gerai pažįstamas. Jis su Raminta Lampsatytė prieš keletą metų labai pasisekusiai koncertavo The Place teatre Londone.

Muziejus ir dailininkai kviečia visus apsilankyti meno savaitėje ir dalyvauti muziejaus parodoj ir spektaklyje.

Pitt Rivers Muziejus, Balfour Building, 60 Banbury Rd., Oxford. Spektaklis įvyks birželio 4 d. šeštadienyje, 3 val. p.p. punktualiai. **ELR**

P.S. Rezidencinėj miesto daly afišos neleistinos, prašom sekti namų numerius.

STALINO DEPORTACIJŲ MINĖJIMAI LIETUVOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

jos, kurią Gorbačiovo pageidavimu siekiama užpildyti, baltąsias sovietinės istorijos dėmes. Tačiau mes norime pažymėti, kad paskutinį kartą, kai Lietuvoje vyko taikūs minėjimai vasario mėnesį, milicija Kaune ir Vilniuje griebėsi jėgos juos išsklaidyti. Mes nuoširdžiai viliamės, kad šitoks valdžios sankcijonuojamas smurtas prieš taikius demonstrantus gegužės 22 dieną Lietuvoje nepasikartos".

Abu senatoriai ir kongresmenai baigė laiškus išreikšdami vilt į, kad ambasadorius perduos jų susirūpinimą atitinkamiems organams Maskvoje.

(LIC)

1948 METŲ TRĖMIMO SUKAKTIS

Penkių pirmųjų 1948 metų mėnesių laikotarpyje, o ypatingai gegužės mėn. 20 dieną, sovietinis KGB buvo įvykdęs pačią didžiausią pavergtos Lietuvos gyventojų deportaciją. Ji labiausia palietė ūkininkiją.

1948 metais į Gulago žmonių naikinimo sistemą buvo išgabenti ir daugumoje sunaikinti 6-7% visų Lietuvos gyventojų. Tai buvo pats didžiausias skaičius lyginant su kitų metų ištremtaisiais karo ir pokario laikratarpyje. Tie trėmimai buvo suplanuoti Maskvos vyriausybės įsakymu ir specialiai suorganizuotų dalinių vykdomi. Vykdymas pasižymėjo dideliais žiaurumais. Bandžiusieji pabėgti buvo vietoje nušaunami, nei ligoniams, nei vaikams, nei moterims, nei seneliams nebuvo rodoma jokio respekto. Suimtuosius suvarydavo į gyvuliams pakrauti gardus ir dažnai lietuje ir purve išlaikydavo per ištisą naktį, kol surasdavo pakankamai gyvulinių vagonų, į kuriuos apytikriai po keturiasdešimtis asmenų sugrūsdavo. Ginkluoti palydovai nesirūpindavo tremtiniams laiku duoti vandens ar maisto. Visus tremtinius jie laikė beteisiais ir žinojo, kad jie yra išsiunčiami sunaikinimui.

Nei tremiamieji nei krašte dar pasiliekantieji nenujautė kokios sunkiai įsivaizduojamos kančios jų visų laukė. Vėliau buvo patirta, kad jis buvo negailestingai naikinami badu, šalčiu, ligomis, kriminalistų ir administracijos teroru, vergų darbais ir egzekucijomis.

Antrojo pasaulinio karo ir pokario metu Lietuvos žmonių naikinimo balansas yra labai grasus:

Pirmosios (nuo 1940.VI.15 d. iki 1941 VI.22 dienos) ir trečiosios (nuo 1944 metų rudens ir dar dabar besitęsiančios) okupacijų metais sovietinis genocidas sunaikino virš 520,000 žmonių, t.y apie 17% visų Lietuvos gyventojų.

Antrosios okupacijos metų (1941.VI.25 — iki 1944 metų rudens) nacių holokaustu ir sporadinėmis žudynėmis buvo sunaikinta apie 210,000 žmonių, t.y. apie 7% visų Lietuvos gyventojų.

Išemigravo, repatriavo apie 320,000 t.y. apie 10.50%.

Lietuvos Laisvės Lygos raginimu visoje Lietuvoje 1948 metų genocidinių veiksmų sukakties minėjimo metu Vilniuje, Kaune ir kitose Lietuvos bažnyčiose įvyko pamaldos už visus Lietuvos gyventojus, žuvusius tame naikinime.

(VAT.R)

LIETUVIAI MINI BAISIAUSIAS DEPORTACIJAS

Viso pasaulio lietuviai sekmadienį, gegužės 22 dieną, paminėjo didžiausių Lietuvos gyventojų deportacijų keturiasdešimtmetį. Lietuvoje — šios tragiškos metinės buvo minimos bažnyčiose pamaldų metų ir 15 val. Vilniaus Gedimino aikštėje.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse pagrindinis deportacijų minėjimas buvo Čikagoje sekmadienį, gegužės 22-ąją, tai yra tą pačią dieną, kaip ir Lietuvoje — vakarinių Mišių metu bažnyčiose malda buvo prisimintos ir pagerbtos žiaurių stalinizmo represijų aukos. Deportacijų minėjimą Čikagoje rengė Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių jaunimo sąjunga. Į minėjimą įsijungė ir visos kitos lietuvių organizacijos. Lietuvių parapijų bažnyčiose ne tik Čikagoje, bet ir kituose miestuose, gegužės 22-ąją buvo specialiai meldžiamasi už masinių genocidinių lietuvių deportacijų aukas, taip pat už visus, kurie dar ir dabar yra kalinami arba persekiojami dėl savo religinių ir tautinių įsitikinimų, dėl to, kad kovoja už pagrindinių žmogaus teisių bei laisvių atstatymą Lietuvoje.

Lietuvių genocidinių trėmimų keturiasdešimtmečio proga specialų pareiškimą paskelbė Jungtinėse Amerikos Valstybėse veikianti Lietuvių politinių kalinių sąjunga. Štai šio pareiškimo tekstas:

Lietuvių politinių kalinių sąjungos centro valdyba, solidarizuodamasi su Lietuvos Laisvės Lyga šiuo atsišaukimu kreipiasi į tas laisvojo pasaulio lietuvių parapijas — kultūros židinius paminėti šiuos skaudžius genocidinius veiksmus, juos apibūdinti ir pasimelsti už nukankintus Lietuvos žmones, mūsų brolius ir seseris.

Jų kančias tesužadina mūsų ryžtą jungtis į darbus už sugrąžinimą pilno Lietuvos suvertnumo ir tautos laisvės.

Pasirašė: Lietuvių politinių kalinių sąjungos centro valdyba:— pirmininkas — Pilypas Narutis, vicepirmininkas — Adolfas Damušis, konsultantas — Vytautas Skuodis, sekretorius — Juozas Šlajus, iždininkas — Povilas Vaičekauskas, narys — Augustas Paškonis.

1988.V.16

Išsiuntinėti „Europos Lietuvio" 1988 m. prenumeratos paraginimai
PRAŠOME ATSILIEPTI. AČIŪ
„EL" Administracija

PAMALDOS

Bradforde — birželio 5 d., 12.30 val.
Eccles — birželio 12 d., 12.15 val.

ROŽINIS

Rožinis — birželio 4 d. 4.30 val. pp. prie Šv. Sakramento 24-26 Meridale Rd., Chapel Ash, W-ton.

Birželyje melsimės už mūsų išvežtuosius į tolimą Sibirą, ten gyvuosius dar, bei nukankintus.

N. Narbutienė

PASAULYJE

Rytai susidraugavo su vakarais

Po ilgo boikotavimo Sovietų bloko ūkinė sąjunga Comecon pasisiūlė pradėti santykius su vakarų ekonomine sąjunga (EEC). Birželio 24 d. bus pasirašyta sutartis ir bus pasikeista ambasadoriais Maskvoje ir Briuselyje. Tikimasi, kad tas naujas bendradarbiavimas bus naudingas ekonominiai ir politiniai.

Izraelis vėl užpuolė Lebaną

Pereitą savaitę Izraelio kariuomenė, padedama ginkluotų helikopterių, užpuolė palestiniečių pabėgėlių stovyklas, muzulmonų Hizbollah ir Amal partizanus, ir sunaikino kariškus įrengimus, kurie galėtų būti panaudoti atakuojant Izraelį. Izraeliui padėjo Izraelio kontroliuojama Pietų Lebano kariuomenė.

Sirijos kariuomenė su Irano sutikimu okupavo pietinę Beyrutho miesto dalį, kad sustabdytų kovas tarp Irano remiamų Hizbollah ir Sirijos — Amal lebaniečių.

Ar bus didžiųjų konferencija?

Šiam Reagano su Gorbačiovu susitikimui Maskvoje nespėta paruošti pasirašymui ilgų distancijų branduolinių ginklų sunaikinimo sutarties. Gorbačiovas pasiūlė susitikti, kai sutartis bus paruošta.

Tačiau didžiųjų konferencija yra nelengva suorganizuoti. Prieš šią konferenciją, prezidentas Reaganas tris dienas viešėjo Suomijoje, būk tai, prisitaikinti prie laiko pasikeitimo. Būriai korespondentų ir televizijos operatorių Maskvoje stebėjosi, kaip prezidentas Reaganas užsispyręs anti-komunistas ir kuris sovietus kadaise vadino „pikta imperija", galės Gorbačiovo globoje draugiškai praleisti laiką Maskvoje.

Pasipriešinimas glasnost įstatymui?

Vyriausias Sovietas, Sovietų Sąjungos parlamentas, pereitą savaitę nutarė atidėti balsavimą dėl Gorbačiovo kooperatyvų įstatymo projekto, kuris yra laikomas svarbiausiu naujo ūkinio persitvarkymo įstatymu. Balsavimas buvo atidėtas, nes siūloma apdėti kooperatyvus aukštais valstybiniais mokesčiais.

Įstatymo projektas duotų tas pačias teises kooperatyvams, kokias dabar turi tik valstybės įmonės, ir leistų kooperatyvams pelningai prekiauti, kad paskatinus privačią iniciatyvą. Pagal šį įstatymą galėtų kas tik nori pradėti kooperatyvą ir ką tik nari gaminti. Ministeris pirmininkas Ryzhkov nusiskundė, kad kooperatyvai per lėtai plečiasi. Jie galėtų aprūpinti gyventojus maistu, prekėmis ir aptarnavimu, ko negali padaryti nelankstūs valstybiniai organai. Debatuose prieš mokesčius kalbėjo ir Estijos ministerio pirmininko pavaduotojas Kheyno Veldi. Estijos ekonominės reformos yra toliausia pažengusios.

Kritikuojama perestroika

Londono biznierius Malcoln Pearson, kuris pereitais metais lankėsi Sovietų Sąjungoje su oficialia delegacija, ir turėjo progos susitikti su disidentais bei paskaityti požemio disidentų spaudą, išleido savo „Glasnost laikraštį", kuriame nurodo kitą glasnost medalio pusę, kaip priverstiną uždarymą į bepročių ligonines, KGB žiaurumus, kunigų užpuolimus ir pagrobimus, kas tebevyksta perestroikos laikais. Jis sako, kad vieną egzempliorių pasiuntęs Rusų ambasadoriui ir paprašęs jo komentarų.

Panama ir Nikaragva

Panamos diktatorius gen. Noriega, būk tai, pažadėjęs pasitraukti iš savo pareigų, jeigu JAV nekels jam bylos dėl narkotikų prekybos. Bet kaip praneša JAV viceprezidentas George Bush, Noriega paskutiniu momentu atsisakė tai padaryti, o JAV atsiėmė visas jam iki tol siūlytas sąlygas.

Nikaragvos sostinėje Managva vėl susirinko partizanų ir vyriausybės atstovai toliau tęsti taikai atsiekti derybas. Laikinų paliaubų susitarimas jau buvo praėjęs ir Contra partizanai nenorėjo jo pratilginti, bet vyriausybė vienašališkai iš savo pusės pratęsė paliaubas ir pastatė Contras į keblią padėtį. Contra vadų tarpe esą nesutikimų, gi Amerikos senatas nenori jiems daugiau duoti paramos. Rusija irgi nenori kariškai remti sandinistų vyriausybę.

Afrikos vienybė krizėje

Afrikos Vienybės Organizacija pereitą savaitę paminėjo savo 25-tą gimtadienį Etiopijos sostinėje Addis Ababa, kur buvo susirinkę Afrikos valstybių galvos, išskyrus pulk. Gaddafi, Libijos diktatorių, kuris atsiuntė pareiškimą, kad jis susitaiko su Chadu. Įdomu, kad iš 30 Afrikos valstybių vadų, kurie prieš 25 metus įkūrė tą organizaciją, du trečdaliai jų buvo nužudyti ar nuversti nuo valdžios. Karo veiksmai tebevyksta keliose valstybėse, žmonės badauja Etiopijoje ir valstybių įsiskolinimas siekia 200 bilijonų dolerių.